

No csak!

Azt mondja a hír, hogy már tervezik az őszi divatot Londonban. Ez annál is inkább örvendetes, mert ilyenkor tavasszal a legtöbbször a divat tervezésével foglalkozik. Hát ha még tudnák, hogy ez a modell éppen a spanyol stílust követi — menten rohannának a boltba, venni belőle!

Enélkül meglennénk

Kit sért, aki szabályt sért?

Túl a statisztikai adatokon, a különböző szabálysértések az állampolgári fegyelmek tükröképei is. Dr. Szilágyi János, a Csongrád megyei Tanács igazgatási osztályának főelőadója arról tájékoztató, hogy 1971-ben 1 millió 368 ezer forintot tett ki a különféle szabálysértések miatt kiszabott bírságok összege. Erre a pénzre alapjában véve nem lenne szüksége sem a megyének, sem a városoknak, sem a községeknek. Enélkül meglennénk, és nem követne egy-egy szabálysértést annyi adminisztráció, papírmunka, meghallgatás és döntés első-, majd másodikfok.

1970-ben Csongrád megyében tanács hatáskörben 5 ezer 140 feljelentést tettek szabálysértések miatt, 1971-ben pedig 5 ezer 450-et. Tehát a tendencia emelkedő. A tényleges megbírságotak száma 1970-ben 2 ezer 859, 1971-ben pedig 3 ezer 292. Ha nem is sokkal, de valamennyivel emelkedtek a tulajdon elleni szabálysértések, ugyanígy a közbiztonság, a közegészség ellen vétők száma sem csökkent. A számok persze viszonylagosak, mert jöllehet, hogy a szá-

bálysértőkkel szembeni eljárást komolyabban veszik a feljelentők, és aszerint járnak el a hatóságok is.

Csökkent viszont a megyében és Szegeden is az árdrágítás előfordulása, a közellátás érdekét sértő szabálysértések száma, szemmel láthatóan. 1970-ben 21 ilyen esetet bíráltak el, tavaly viszont már csak 15-öt. Van viszont olyan tapasztalat, hogy a kereskedelmi szervek a sok utánajárás miatt teszik magukat túl az ilyen jellegű szabálysértéseken, és számos cselekmény marad minden jogkövetkezmény nélkül.

Figyelemre méltó azonban, hogy 1971-ben 35 esetben fedtek fel élelmiszerhamisítást. A tej és tejtermékek felhígítása, a minőség megromlása még mindig „kifizetődő” egyeseknek, amíg súlyos bírságban nem részesítik őket. Az igencsak zsebbe vágó összegek arra figyelmeztetnek, hogy nem érdemes teszközölni, hiszen a vizezett tej előbb-utóbb „feldobja magát”, s a hamisított tejfőt is árulkodik.

A bírságoltak jó része a tényekkel szemben nem huzakodik, hanem beismeri cselekményét, s ha nem jó

szájjal, de vállalja a következményeket is. Ezt bizonyítja, hogy 1971-ben a kiszabott bírságok összegének 90,2 százalékát határidőre fizették be az érdekelték. Egyesek azonban halogatták a befizetést, gondolván arra, hogy a hatóság talán nem veszi komolyan és nem kéri tőlük számon a be nem fizetést vagy a szándékos késlekedést. Ilyen esetben elzárásra változtatják át a be nem fizetést. 1971-ben 294 esetben volt erre szükség, illetve ténylegesen 35-en vállalták az elzárást a pénz-bírság helyett.

A községekben 1968 óta eredményesen működnek az úgynevezett szabálysértési bizottságok. Ezek választott testületek. Rendszerint olyan ügyeket tárgyalnak, amikor tulajdon elleni cselekményeket kell elbírálni alaposan és sokrétűen. Általában nagyobb ügyekre avatkoznak, amelyeknek körülményeitől elbírálni megelőző, preventív jellegű is. A szegedi járásban tavaly 593 állampolgárt bírságoltak meg különböző szabálysértések miatt, amelyek között szép számmal akad mezőgazdasági jellegű; a növényvédelmi előírások be nem tartása, a legeltetési szabályok megsértése, a hal- és vízgazdálkodás semmibe vevése, jogosulatlan halászat stb. A szegedi járás 30 községében a szabálysértő bizottságok 222 esetet tárgyaltak. A könnyebb ügyekben egy székelyben a községi vb-titkárak tárgyalnak, hoznak döntést.

Sokszor bírságolás helyett elégséges és a további cselekménytől visszatartó erejűnek bizonyul — különösen első esetekben — a figyelmeztetés. A kisebb cselekményeknél ezzel is gyakorta élnek a szabálysértési tanács hatóságok.

L. F.

Paradicsomállapot

Évek óta bosszankodom: akkor szeretem a legjobban a paradicsomot, epret, amikor a legdrágább. Hát most éppen...

Artáblák: Eper: 60 forint (holnap 40, 30...?). Paradicsom, mennyi is ma a paradicsom...? A termelő szerint: öt perc múlva olcsóbb lesz.

Tavaly júniusban, júliusban többször is végigjárta munkatársunk hajnalban az üzleteket: ellenőrizte az olvasóknak azt a panaszt, miszerint Szegeden nem megfelelő a zöldségellátás. Most, májusban kezdtük. Igaz, hogy ettől még nem láthatjuk előre, milyen lesz a nyári zöldségellátás, de azt mindenesetre, hogy a kereskedelem szervezésével megpróbálják-e kiküszöbölni a tavalyi hibákat.

A Széchenyi téri 8-as számú Eliker boltban már háromféle eper is volt. Az üzletvezető, Király József szavai szerint elsősorban annak köszönhetően, hogy napi 10-12 kiskerttulajdonos, magántermelő jelentkezik árujával az üzletben, és öt termelőszövetkezettel szintén szoros a szövetség, állandóan szállítják nekik a friss árut. De nem titok az sem — még a konkurrenciát elől sem —, hogy Király József nyitás előtt megnézi még a piacot is, nemegyszer onnét vásárol. Nem titok azért sem, mert többnyire ott találkozik más üzletek vezetőivel is.

Na, ez vicces — mondhatja az olvasó —, hiszen a piacon én is meg tudom venni, attól még igazán nem lesz több a zöldség és gyümölcs Szegeden, hogy piacról az üzletbe viszik. Az igaz, de melyik háziasszony nem szeret mindent egy helyen megkapni?

Üzletek üzleti kapcsolata

— Valóban nem érné meg másképp a fáradságot, hiszen köztudott, hogy a zöldség és gyümölcs a legmunkaigényesebb áru az üzletben — mondja Király József. — Vállalatunk nemcsak felhívta figyelmünket a kormányrendeletre, amely pontosan a lakosság jobb

zöldség- és gyümölczellátását célozza, de ösztönző beállítással támogatja az ügyet: az idén a szegedi élelmiszerboltok dolgozóinak a szabad felvásárlás alapján árusított zöldségekért összesen 80 ezer forint célpremiумot tűzött ki.

Ezt Kádár János, az Eliker áruforgalmi előadója megerősíti, hozzáfűzve, hogy az idén a térszékkel időben megkötötték a szállítási szerződéseket. Természetesen változatlanul a MEK a fő szállító. Tavaly nyáron meglehetősen feszült volt a helyzet a MEK és néhány szegedi üzlet között, azonban a kapcsolat azóta javult, bizonyított erre a tél ellátás, amely évek óta nem volt ilyen jó és egyenletes Szegeden. Bizunk benne, hogy sikerül a jó kereskedelmi szellemet a két cég között a nagy szezonban is fenntartani, s ez akkor is sikerülhet, ha üzleteink szabad kezűt kapnak a felvásárlásban. Árpoltikánk lényege, hogy versenyképesek legyünk a piaci árakkal, de szállítóink se járjanak rosszul. Minap a tanácsnak megküldtük tájékoztatónkat a várható zöldség-gyümölczellátásról, s ebben azt kértük, hogy az üzletek elől, a kirakott gyümölcsládkákkal elfoglalt közterületért fizethessünk kevesebb díjat. Ez nekünk nagy segítség lenne.

Érdekes módon kialakult az üzletek között egy olyan egységesség kapcsolat, amelyből feltétlenül a vásárló profitál: például a 8-as bolt a Marx téri 29-es és az újszegedi ABC vezetőivel házi „áruccsere”-kapcsolatban van. Ha egyikben elfogy netán a karalábé, kisegíti áruval a másik.

Piacra se megyek

Háromszáz négyszögöl kertje van Újszegeden? Makkai Jánosnak. Az Anna-kúti Csemege üzletvezetője, dr. Bozóki Lászlóné azt mondja róla, hogy az egyik legjobb szállítója, igen korán hozza az uborkát, paradicsomot, paprikát, salátát.

— Sok munka van vele, meg szívvel és szakértelemmel kell csinálni. Én például

piacra sem megyek, mindet ide hordom évek óta. — O az, akit csak értesíteni kell, ha fogyóban van a készlet.

Telefonon rendelték a szegedi Új Élet Tsz-től a Csemegebe most érkezett 100 kiló paprikát, több láda paradicsomot. Pappi István gépkocsivezető siet ugyan, de megáll néhány szóra. Elmondja, hogy jó hónapja szedik a paradicsomot, először Pestre szállították, mert igaz, ami igaz, a 90 forintos ár kissé „meredek”, ők viszont pár kilót nemigen indítanak útnak. Na, azért csak megjelentek hamarosan az idén is az Anna-kúti Csemegeben.

— Megveszik-e az ilyen drága primőr árut? — fordulunk az üzletvezetőhöz.

— Először bizony keveset merünk belőle rendelni. Inkább csak presztizsből: ha Pestben van, nekünk is legyen. Elfogy.

A Csemegeüzletnek is ugyanaz a gondja a zöldség-félékkel, mint más üzleteknek: kicsi területen nagyon gondosan kell kezelniük az árut, hiszen a gyümölcsféle igen kényes, egyik napról a másikra romolhat a minőség. De az Anna-kúti Csemegeben mindig friss és szép zöld árut tartanak. Az ember nem is hinné, hogy azon a kicsiny területen, amin a zöldségosztály működik, tavaly átlag 300 ezer forint értékűt árultak havonta.

Verseny

a vevőért

Nyilván a pillanatnyi helyzet csak körvonalazhatja a holnapit vagy holnaputánit. Azt példázhatja csak, hogy gondoskodnak-e az üzletek a szállítási megszervezéséről. A Csemege és az Eliker sok-sok boltjának régi állandó és megbízható szállítópartnerai vannak. A konkurrenciát egészséges keretek között folyik, s nyilván abból is a vásárlóknak van haszna, ha megpróbálnak hozza a ha csak 10-20 fillérrel olcsóbb is, de olcsóbb áruval versenyezni kegyeért... Szőke Mária

Retkes város

Olyan bizottságnak vagyok a tagja, ahol nincs köntörfalazás, s rendszerint nevükön nevezik a dolgokat. Hogy úgy mondjam, megszoktam ott az egyértelmű beszédet és imponál is ez a stílus. Legutóbb mégis meglepett kissé, amikor az egyik főszóaló — egyébként jó ismerője szűkebb pátriánk — szenvélyesen kijelentette: „Valljuk be, elretkesedett ez a város. Koszosak az utcák, a lépcsőházak, az állomások... A szemléletet kellene megváltoztatni végre, hogy ne csak bizonyos szervek gondja legyen ez, hanem az egész lakosság.”

Igy volnánk hát a mi szép Szegedünkkel? Ezzel a sokszor megénekelt „napfényvárossal”? A szobrok, a parkok, a virágok otthonával? Mert megvallom, kénytelen voltam igazat adni a háborogva szólónak. Tudom jól, mindenre van magyarázat, sőt, az úgynevezett objektív okokat is ismerem. Ilyen például a nagy lendületű építkezéssel járó széjjelség; a gázprogram végrehajtását kísérő por és piszok; az útszínalkor elmaradhatatlan személtelés; a gázfűtés következtében mind jobban fől-szaporodó hulladék, amelynek jelentős részét korábban elemészette a kályhátűz. De mindent bekalkulálva is, elfogadhatatlan a jelenlegi állapot.

Ha az állomásról elindul a vonat, olyan a váróterem, mint harc után a csatatér. Némely vendéglőben oly evakori a leöntött, pecsétet abrosz, mintha ez a szegedi gasztronómia természetes velejárója lenne. Azért is érthetetlen, sőt bizsontó ez, mert — mindenki tudja — nem a pincérnek kell kimosnia, ha tisztával cseréli ki a piszkos terítőt. A teherautók úgy szórják a sódert szanaszét az utcákon, mintha vezetőik prémiumot kapnának érte. Aruszállítást után itt is, ott is göngyöleg-maradványoktól tarka az üzletek környéke. A házakról hullik a vakolat, a Kis Dávid-palotára — és még hány épületre! — rossz ránézni. A parkok padjai körül fölgyülemlik a cigarettacsikk, a szökőkutak medencéit különféle hulladékok csúfítják. Hasonló némely fiatalember „szereléséhez” és mosdatlanságához, mintha egy kicsit sikk lenne a város elhanyagoltsága, talán ezért is hajigálják el sokan a villamosjegyet, csomagolópapírt, gyümölcshéjat.

Igen, valóban a szemléletet kellene változtatni. Azon, hogy még csak egy ejnye-ejnyét sem szokás mondani, ha valakit személtelni látunk. Azon, hogy az emberek általában úgy vannak vele: „nem tartozik rám”. Azon, hogy „vannak a város takarítására kijelölt szervek és vállalatok”. Azon, hogy „a Vöröskereszt legyen erősebb ott, ahol a szükség úgy kívánja”. A kollektív erő hiányzik, illetve a társadalmi szervezetek olyan összefogása, amely megmozgatja az egész várost, és fölébreszti, aktivizálja a lakosság túlnyomó többségének felelősségtudatát. Mert nyilvánvaló, nemcsak a Vöröskereszt érdeke, hogy el ne lépjen bennünket a kosz, hanem mindenkié, aki szívesen él ebben a különben igen kellemes környezetben.

Világot járt emberek meggyőződéssel vallják: az igazi város külsejében is vonzó, s jó közérzetet nyújt lakóinak. Ezért nem szabad valamiféle kampányfeladatnak tekintik Szeged kitakarítását, s utána elintéztetnek venni a dolgot. Nemcsak az ünnepi hetekre érkező vendégek tiszteltetére illik felsőprögeztünk, fellocsolunk az utcákat és a köztérket. Állandóan tisztán kell tartanunk, elsősorban önmagunk becsülése, egészségünk megóvása végett.

Egyetértünk? Akkor ne személteljünk sehól!

F. N. I.

ÚJ FILMEK

Meztelen vagy

Magyar film. Írta és rendezte Gyöngyössy Imre. Operatőr Kende János. Zene Petrovics Emil. Főszereplő Oszter Sándor.

Semmi kétség: a Meztelen vagy rossz film. Ilyennek is készült. Úgy értem, nem azért lett ilyen, mert a rendező nem tudott volna másképp — jobb — filmet csinálni. Gyöngyössy Imre félreértés áldozata lett. A rosszról hitte azt, hogy jó.

Miért rossz a film? Mindenekelőtt és legfőképpen azért, mert nem művészi, hanem művészkedő. Azaz a tényleges és eredeti mondanivaló helyett „művészi” trükkökkel akarja magát elfogadhatóvá tenni. Ha a filmből csak kiragadott részleteket idéznénk, roppant modernnek tűnne. A képek kusza, nyomasztó zsúfoltsága, mint egy szürrealista festmény zürzavara, roppant intenzív hatású, és önmagában vallozás egy életformáról.

Ez azonban nem több szimpla trükknél, búvészkedésnél. A modern hatások mögött egy romantikusan naiv séma rejtőzik. Egy fiatal cigányfestő, aki Pesten él, megunja az „intellektuális vitákat”, és visszatér falujába, a cigánynegyedbe, ahol született. Profétának tér

vissza, hogy megváltsa nyomorúságban élő társait. A romantika idején ezerszer megírt, ismert séma utánzata-pariációja, bomlik itt ki. Attól teljesen függetlenül, hogy ma van-e, lehet-e ilyen elhatározásnak valóságértalma, az utánzás — az eredeti mondanivaló hiánya — már ebben a kiindulásban tetten érhető.

De ez csak a kezdet. A romantika és a naivitás folytatódik. A profétát a cigányközösség természetesen ellenkezéssel-ellenállással fogadja; mintha ez a motívum is ismerős lenne. A konfliktus tovább erősödik, és szintén romantikus és naiv felnyagytásokkal elvezet a filmet lezáró tragédiáig.

Mi ebben a hiba? Az, hogy ez így nem hiteles, az, hogy ennek a romantikus sablonnak a kibontása kedvéért a rendező olyan tudatállapotban, tudatállapotban jeleníti meg hőseit, amely már régen a múlté, ha egyáltalán élt valaha ilyen tudatállapotban cigányközösség. A cigányokról persze nagyon keveset tudunk. Annnyit azonban igen, hogy ilyen zárt szellemű, egységes kollektívák nincsenek köztük. A cigányság ilyen értelemben felbomló, nyitott közösség, méghozzá régóta ilyen. Gyöngyössy Imre

filmje társadalmi-szociológiai szempontból már-már hamisítás, még akkor is, ha azok a misztikus-vallásos-zavaros szertartások, amelyek a Meztelen vagyban megjelenít, néprajzilag hitelesek is.

Azok a felbomló, nyílt közösségek ugyanis, amelyekben a cigányság él, azt a szellemi, de tényleges veszélyt, amelyet számukra a Pestről érkező festő képvisel, nem képesek felismerni, és ezért nem képesek szembeállni sem vele. Az ilyen közösségek sokkal praktikusabbak és kicsinyesebbek. Azzal szállnak szembe, aki elveszi kenyérüket, veszélyesnek azt tartják, aki elveszi lányukat. Jön valaki, aki életformájukat, világnézetüket, szellemüket akarja megváltoztatni? Na és? Ki törődik vele? Ilyesmire csak nagy, erős, egységes közösségek képesek.

Ezt a lényegi rosszat tovább fokozza a sok közhely, ami a filmben a cigányságról elhangzik, vagy látványként képre kerül. A nézőben akarva-akaratlanul felébred, az „ahogy Möricka elképzeli” gondolata. Annak ellenére, hogy tudjuk, a rendező tekintélyes időt töltött a cigányság mai életének tanulmányozásával.

Ü. L.